

Krible Krable

– den levende legeplads

Læs mere

Hent inspiration og ideer til børnevenlige Krible Krable aktiviteter m.m.

- www.natur-vejleder.dk/krible-krable1
- www.kriblekrable.nu
- www.dr.dk/kriblekrable

Litteraturtips om smådyr:

- De små dyrs verden, Jakob Sunesen, Gyldendal
- Små dyr i hus og have, Lars-Henrik Olsen, Gyldendal
- Insekter i farver, Rune Bygebjerg, Politikens Naturguider

Litteraturtips til den insektvenlige have:

- Insekthaven, Lars J. Larsen, Forlaget Bogprint
- Vilde blomster i haven – en magnet til liv, Lise Gartmann, Forlaget Siesta
- Gyldendals Farveflora, Kirsten Tind, Gyldendal

NORDEA
FONDEN

Vi støtter gode liv

Friluftsrådet

Støttet med udlodningsmidler til friluftsliv

Krible Krable universet er udviklet i samarbejde mellem Naturvejlederforeningen og DR Ramasjang. Friluftsrådet støtter udvalgte delmål af Naturvejlederforeningens arbejde med Krible Krable. Nordea-fonden støtter Naturvejlederforeningens arbejde med Krible Krable.

NORDEA
FONDEN

Vi støtter gode liv

Friluftsrådet

Støttet med udlodningsmidler til friluftsliv

Forord

Legepladsen er til leg - men legepladsen kan også være et sted, der inspirerer børn til at undersøge, udforske og lære. En legeplads med spændende natur danner grobund for mange timers smådyrs jagt, naturundersøgelser, sanselige erfaringer og aha-oplevelser i børnehøjde.

I dette hæfter giver vi dig håndgribelige og praktiske råd til, hvordan du kan tiltrække smådyr og insekter til legepladsen og dermed gøre uderummet til et spændende børneunivers, der kan undersøges og udforskes og inddrages i det pædagogiske arbejde gennem hele året.

God fornøjelse med at skabe mere liv på legepladsen
Krible Krable - Naturvejlederforeningen i Danmark

Bidragydere til materialet

Tekst:

Rikke Laustsen & Jens Hæstrup,
Krible Krable – Naturvejlederforeningen

Fotografier:

Fotos af planter, træer og buske

Urban Green

Fotos af insekter og smådyr

Morten DD

Øvrige fotos

Martin Rivero, Allan Trolle, Helle Buur
Rikke Laustsen, Britta Lærke Madsen
Susanne Laustsen, Colourbox

Illustrationer:

DR Ramasjang
Kristina Colston, Skyfri

Grafik og layout:

Kristina Colston, Skyfri

Tryk:

PE Offset

Udgivelse:

Udgivet 2016
Krible Krable - Naturvejlederforeningen
www.natur-vejleder.dk

Krible Krable universet er udviklet af Naturvejlederforeningen og DR Ramasjang

Hæftet er udgivet med støtte fra Nordea-fonden og Friluftsrådet

Gode grunde til at skabe mere dyreliv på legepladsen

- 1 De små naturoplevelser rykker inden for legepladsens hegn og bliver en del af børnenes dagligdag
- 2 Børnene får mulighed for spændende og let tilgængelige naturundersøgelser og iagttagelser, der understøtter det pædagogiske arbejde med Natur & Naturfænomener
- 3 Smådyr og planter kan være med til at give børnene en spirende forståelse for små og store sammenhænge i naturen
- 4 Smådyr og en variation af planter giver en større biologisk mangfoldighed og en rigere legeplads

Sådan skaber du et rigt smådyrsliv på legepladsen

- Sørg for gode livsbetingelse for dyrene ved at etablere mange forskellige leve- og gemmesteder
- Sørg for stor variation af forskellige planter, buske og træer

Mange dyr i en fart

Du kan hurtigt og let etablere et mangfoldigt dyreliv på legepladsen ved at skabe gode livsbetingelser for de mange smådyr der lever af blade, grene, træ og andet dødt plantemateriale.

Der skal faktisk kun tre ting til:

- 1 Føde – i form af dødt plantemateriale
- 2 En variation af mange små gemmesteder – mørke, hulrum, luft og læ
- 3 Høj luftfugtighed – områder med skygge og fugt

Herunder kan du se en række forslag til nemme og enkle tiltag, der kan tiltrække en mangfoldighed af insekter og andre smådyr, samt skabe mere dyreliv generelt.

Du finder mere udførlige vejledninger på vores hjemmeside

www.natur-vejleder.dk/krible-krable1

- En lille bunke af sten, træstubbe og træstammer giver smådyrene fine leve- og gemmesteder. Det er vigtigt at træ og sten ligger direkte på jorden – det sikrer en konstant høj fugtighed.
- Lav en grenbunke eller et kvashegn, lavet af grene og pæle der er banket ned i jorden.
- Riv bladene sammen i en bunke – det er et godt gemmested og vinterhi for smådyr og måske det lokale pindsvin!

- Lav en kompostbunke – i en god kompostbunke er der utrolig meget liv.
- Grav en balje ned, fyld vand og et par store sten i baljen. Vandet tiltrækker bl.a. insekter, padder og fugle.
- Lav et "rådnebur" hvor børnene kan følge med i, hvordan ådselædende insekter og deres larver, lidt efter lidt nedbryder de døde dyr, indtil der kun ligger knogler tilbage.

Lad smådyrene flytte ind

Når I laver tiltag for at lokke flere smådyr og insekter ind på jeres legeplads, kan I regne med at mange forskellige smådyr, både planteædere og rovdyr, vil besøge jer eller flytte ind på legepladsen.

De dyr I kan få glæde af er f.eks.:

Insekter

- Biller – bl.a. Løbebiller, Mariehøns, Blødvinger
- Bredtæger og blomstertæge - *planteædere du ikke skal forveksle med skovflåten!*
- Ørentviste
- Guldøjer
- Svirrefluer
- Sommerfugle og natsværmere
- Bier
- Humlebier
- Myrer
- Græshopper
- Springhaler
- Stankelben

Andre smådyr

- Bænkebidder
- Skolopender
- Tusindben
- Edderkopper
- Regnorme
- Snegle

Skab liv med planter

Planter er dyrenes fødegrundlag. Rigtig mange insekter lever af blomsternes nektar eller pollen, nogle foretrækker frugter eller frø, mens andre har specialiseret sig i blade, knopper, bark, ved eller rødder. Og når planterne visner, er der en hær af smådyr, der går i gang med at æde og nedbryde det organiske materiale.

Meget hurtigt kommer der også små rovinsekter, der ernærer sig af planteæderne og nedbryderne. Og den store mangfoldighed af smådyr

tiltrækker både fugle, padder og små pattedyr.

For at få en mangfoldighed af insekter og andre dyr på legepladsen er det en god ide at så eller plante mange forskellige planter. De fleste dyr er nemlig kræsn! Mange insektarter søger f.eks. kun blomster af en bestemt farve, en særlig duft, en speciel smag, eller som blomstrer på et særligt tidspunkt.

Vælg planter der lokker insekter til legepladsen

Der er mange måder, hvorpå du kan introducere nye insekttiltrækkende planter til legepladsen: du kan så, plante, eller vente på at de naturlige vilde planter indfinder sig.

Succesen i forhold til at plante og så, vil ofte være afhængig af størrelsen af det et areal der kan beplantes, de lokale jordbunds- og lysforhold, samt hvor der er mulighed for at skabe lidt fred for småbens-trafik.

På vores hjemmeside www.natur-vejleder.dk/krible-krable1

kan du finde en liste og beskrivelse af de planter, buske og træer, der med fordel kan plantes eller sås for at tiltrække insekter. I teksten på de næste sider får du et par konkrete eksempler.

Planter, buske og træer kan købes hos den lokale planteskole.

Frø til såning kan købes hos f.eks. www.froebutikken.dk eller www.froetorvet.dk

Vil du gerne plante, kan du:

- Plante forskellige krydderurter. De dufter herligt, er spiselige og er meget fine insektplanter. Vælg f.eks.:
Timian, Oregano, Salvie, Citronmelisse, Koriander, Løvsikke, Anisop, Mynte, Salvie
- Plante forårs- og løgplanter. Årets allertidligste insekter kan lokkes til med f.eks.:
Julerose, Erantis, Krokus, Scilla og Hyacint
- Plante haveplanter – de er smukke og mange er gode insektplanter. Blandt de bedste insektplanter du kan plante er f.eks.:
Sankthansurt, Lægebaldrian, Hjortetrøst, Kattehale, Lungeurt, Lavendel

Vil du gerne så, kan du:

- Du kan f.eks. så en færdig blanding af frø, som tiltrækker sommerfugle og bier. Eller du kan vælge selv at sammensætte dine planter og så frø fra f.eks.:
Solhat, Honningurt, Morgenfrue, Røllike, Katteurt, Kæmpejernurt, Isop
- Du kan også vælge at så planter, der kommer fra den danske natur. Du kan købe frøblandinger med danske vilde planter, eller tage en florabog i hånden og selv gå ud og høste frøene af gode insektplanter – det er sjovt, gratis og udfordrende! Du kan f.eks. så:
Katost, Blåhat, Knopurt, Cikorie, Hvid Okseøje, Pragstjerne, Engelskræs
- Grav og riv et areal, lad det ligge og se hvordan de forskellige ukrudtsarter indtager jordstykket. For smådyrene er det ikke ukrudt, men mad! Mange ukrudtsarter tilhører de allerbedste insektplanter f.eks.:
Vild kørvel, Brændenælde, Tidsel, Bynke, Skvalderkål og Ensidig Klokke

Insektlokkende buske og træer

Mange træer og buske er ikke alene virkelig gode madtræer for insekter og fugle, men de giver også dyrene læ, skjule- og rede steder, skygge og høj luftfugtighed.

På de fleste legepladser kan det være svært at finde steder, hvor det er hensigtsmæssigt med store træer. I stedet kan du vælge at plante mindre træer eller buske der tiltrækker insekter.

Du kan f.eks. vælge at plante følgende buske eller mindre træer:
Sommerfuglebusk, Røn, Blomme, Æble, Kirsebær, Hindbær, Blåbær, Kvæde

Hvis der er plads til et par store, smukke og gode insekt-træer, kan du f.eks. plante:
Småbladet lind, Spidsbladet løn eller Hestekastanje

